

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a șasea)

4 iulie 2024*

„Trimitere preliminară – Armonizarea legislațiilor – Transporturi – Transporturi rutiere – Directiva 2014/31/UE – Domeniu de aplicare – Aparate de cântărit cu funcționare neautomată pentru determinarea masei vehiculelor – Utilizarea aparatelor de cântărit în scopul aplicării unei reglementări naționale cu caracter penal”

În cauza C-283/23 [Marhon]ⁱ,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Cour de cassation (Belgia), prin decizia din 26 aprilie 2023, primită de Curte la 2 mai 2023, în procedura penală împotriva

FB,

JL Sàrl,

cu participarea:

Procureur du Roi près le tribunal de première instance d’Eupen (Procurorul Regelui de pe lângă Tribunalul de Primă Instanță din Eupen, Belgia),

CURTEA (Camera a șasea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președinte de cameră, domnul A. Arabadjiev (raportor), președintele Camerei întâi, îndeplinind funcția de judecător al Camerei a șasea, și doamna I. Ziemele, judecătoare,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru guvernul belgian, de S. Baeyens, P. Cottin și C. Pochet, în calitate de agenți;
- pentru guvernul ceh, de M. Smolek, T. Suchá și J. Vlácil, în calitate de agenți;

* Limba de procedură: franceza.

ⁱ Numele prezentei cauze este un nume fictiv. El nu corespunde numelui real al niciuneia dintre părțile la procedură.

– pentru Comisia Europeană, de J. Flett și G. Wils, în calitate de agenți;

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 1, a articolului 2 punctul 3 și a articolului 3 din Directiva 2014/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată (JO 2014, L 96, p. 107, rectificare în JO 2016, L 13, p. 58).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unei proceduri penale inițiate împotriva lui FB și a JL Sàrl în legătură cu două infracțiuni pe care FB le-ar fi săvârșit întrucât a condus un vehicul de transport, aparținând societății JL, care depășea masa maximă autorizată.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Considerentele (4), (5) și (47) ale Directivei 2014/31 au următorul cuprins:
 - „(4) Prezenta directivă vizează aparatele de cântărit cu funcționare neautomată care sunt noi pentru piața Uniunii [Europene] atunci când sunt introduse pe piață; aceasta înseamnă că sunt fie aparate de cântărit cu funcționare neautomată noi, fabricate de un producător stabilit în Uniune, fie aparatele de cântărit cu funcționare neautomată, noi sau la mâna a doua, importate dintr-o țară terță.
 - (5) Statele membre ar trebui să protejeze populația împotriva rezultatelor incorecte ale operațiunilor de cântărire efectuate cu ajutorul aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată atunci când sunt utilizate în anumite domenii de aplicare.
- [...]
- (47) Deoarece obiectivul prezentei directive, și anume asigurarea faptului că aparatele de cântărit cu funcționare neautomată de pe piață îndeplinesc cerințele care oferă un nivel ridicat de protecție a intereselor publice care fac obiectul prezentei directive, garantând în același timp funcționarea pieței interne, nu poate fi realizat în mod satisfăcător de către statele membre, dar, având în vedere amploarea și efectele sale, poate fi realizat mai bine la nivelul Uniunii, aceasta poate adopta măsuri în conformitate cu principiul subsidiarității, astfel cum este definit la articolul 5 [TUE]. În conformitate cu principiul proporționalității, astfel cum este definit la articolul menționat, prezenta directivă nu depășește ceea ce este necesar pentru realizarea obiectivului menționat.”

4 Articolul 1 din această directivă, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede:

„(1) Prezenta directivă se aplică tuturor aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată.

(2) În sensul prezentei directive, se face distincție între următoarele domenii de utilizare a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată:

[...]

(b) determinarea masei pentru calcularea unei taxe de trecere, a unui tarif, a unei taxe, a unei prime, a unei penalități, a unei remunerații, a unei indemnizații sau a unui tip similar de redevență;

(c) determinarea masei pentru aplicarea unor acte cu putere de lege sau a unor regulamente sau pentru expertize judiciare;

[...]

(g) toate celelalte aplicații [cu excepția celor] prevăzute la literele (a)-(f).”

5 Articolul 2 din directiva menționată, intitulat „Definiții”, prevede:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

1. «aparat de cântărit» înseamnă un mijloc de măsurare utilizat pentru a determina masa unui corp utilizând acțiunea forței gravitaționale asupra aceluși corp. Un aparat de cântărit cu funcționare neautomată poate, de asemenea, servi la determinarea altor mărimi, cantități, parametri sau caracteristici ale masei;

2. «aparat de cântărit cu funcționare neautomată» sau «aparat» înseamnă un aparat de cântărit care necesită intervenția unui operator în timpul cântăririi;

3. «punere la dispoziție pe piață» înseamnă furnizarea unui aparat pentru distribuție sau uz pe piața Uniunii în cursul unei activități comerciale, contra cost sau gratuit;

4. «introducere pe piață» înseamnă prima punere la dispoziție a unui aparat pe piața Uniunii;

[...]”

6 Potrivit articolului 3 din aceeași directivă, intitulat „Punere la dispoziție pe piață și punere în funcțiune”:

„(1) Statele membre iau toate măsurile necesare pentru a se pune la dispoziție pe piață numai aparatele care îndeplinesc cerințele aplicabile prevăzute de prezenta directivă.

(2) Statele membre iau toate măsurile pentru a se asigura că aparatele pot fi puse în funcțiune pentru utilizările enumerate la articolul 1 alineatul (2) literele (a)-(f) numai dacă îndeplinesc cerințele prezentei directive.

(3) Statele membre iau toate măsurile pentru a se asigura că aparatele puse în funcțiune pentru utilizările enumerate la articolul 1 alineatul (2) literele (a)-(f) sunt în continuare conforme cu cerințele aplicabile ale prezentei directive.”

7 Articolul 4 din Directiva 2014/31, intitulat „Cerințe esențiale”, prevede la primul paragraf:

„Aparatele utilizate sau care sunt destinate a fi utilizate pentru aplicațiile enumerate la articolul 1 alineatul (2) literele (a)-(f) trebuie să îndeplinească cerințele esențiale prevăzute în anexa I.”

Dreptul belgian

8 Articolul 1 din arrêté royal du 12 octobre 2010 relatif à l’approbation, à la vérification et à l’installation des instruments de mesure utilisés pour surveiller l’application de la loi relative à la police de la circulation routière et des arrêtés pris en exécution de celle-ci (Decretul regal din 12 octombrie 2010 privind aprobarea, verificarea și instalarea mijloacelor de măsurare utilizate pentru supravegherea aplicării Legii privind poliția rutieră și a decretelor adoptate în executarea acesteia) (*Moniteur belge* din 25 octombrie 2010, p. 63130, denumit în continuare „Decretul regal din 2010”) prevede:

„Sub rezerva aplicării altor reglementări care vizează aparate specifice, prezentul decret se aplică aparatelor care sunt utilizate pentru supravegherea aplicării Legii privind poliția rutieră, coordonată la 16 martie 1968, și a decretelor adoptate pentru punerea în aplicare a acesteia și care fac măsuri, direct sau indirect, denumite în prezentul decret «aparate».”

9 Articolul 1 din arrêté royal du 12 avril 2016 relatif aux instruments de pesage à fonctionnement non automatique (Decretul regal din 12 aprilie 2016 privind aparatele de cântărit cu funcționare neautomată) (*Moniteur belge* din 19 aprilie 2016, p. 26487), intitulat „Obiectul”, prevede:

„Prezentul decret transpune [Directiva 2014/31].”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

10 La 28 februarie 2019, la Saint-Vith (Belgia), poliția belgiană a efectuat controlul unui vehicul de transport de lemne aparținând societății JL.

11 Operațiunea de cântărit efectuată de poliție cu ocazia acestui control (denumită în continuare „operațiunea de cântărit”) a arătat că masa acestui vehicul depășea cu mult masa maximă autorizată de 20 856 de kilograme.

12 În consecință, FB, conducătorul vehiculului, a fost urmărit penal în fața tribunal de police d’Eupen, secția Saint-Vith (Tribunalul de Poliție din Eupen, Secția Saint-Vith, Belgia), pe de o parte, pentru transportul rutier de lucruri cu un vehicul a cărui masă totală o depășea pe cea autorizată și, pe de altă parte, în calitate de expeditor al unui transport de mărfuri, pentru că a dat instrucțiuni sau pentru că a realizat acte care au condus la depășirea maselor și a dimensiunilor maxime autorizate. JL, angajatorul lui FB, a fost acuzat în calitate de persoană civilmente responsabilă.

- 13 Prin hotărârea din 2 februarie 2021, această instanță l-a achitat pe FB, pentru motivul că bonurile de cântar referitoare la operațiunea de cântărit nu conțineau indicarea persoanei care a efectuat această operațiune și nici indicarea mărcii și a numărului de serie ale aparatului de cântărit utilizat, astfel încât nu era posibil să se stabilească dacă aceste tichete se raportau efectiv la acest aparat.
- 14 Sesizat cu un apel formulat de procureur du Roi (Procurorul Regelui, Belgia) împotriva acestei hotărâri, tribunal de première instance d'Eupen (Tribunalul de Primă Instanță din Eupen, Secția corecțională, Belgia), pe de o parte, a respins argumentul lui FB și al societății JL potrivit căruia operațiunea de cântărit fusese realizată cu încălcarea Decretului regal din 2010.
- 15 Pe de altă parte, această instanță a considerat că operațiunea menționată nu era reglementată de Decretul regal din 2010, ci de norma care transpune în dreptul belgian Directiva 2014/31, și anume Decretul regal din 12 aprilie 2016 privind aparatele de cântărit cu funcționare neautomată.
- 16 În aceste condiții, prin hotărârea din 23 martie 2022, instanța menționată l-a obligat pe FB, printre altele, la plata unei amenzi și la decăderea din dreptul de a conduce orice autovehicul pentru o perioadă de trei luni.
- 17 Sesizată cu recursul formulat de FB și de JL împotriva acestei hotărâri, Cour de cassation (Curtea de Casație, Belgia), instanța de trimitere, arată că, pentru a stabili condițiile în care ar fi trebuit să fie realizată operațiunea de cântărit, trebuie să se precizeze întinderea domeniului de aplicare al Directivei 2014/31 și în special să se determine dacă, așa cum au susținut FB și JL în fața instanței de apel, această directivă nu se aplică decât operațiunilor de cântărit realizate în cadrul desfășurării unei activități comerciale a utilizatorului aparatului de cântărit cu funcționare neautomată în cauză.
- 18 Instanța de trimitere arată, pe de o parte, că articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2014/31 prevede, la litera (c), că această directivă se aplică, printre altele, pentru „determinarea masei pentru aplicarea unor acte cu putere de lege sau a unor regulamente” și, la litera (g), pentru „toate celelalte aplicații [cu excepția celor] enumerate la literele (a)-(f)”. Astfel, din moment ce utilizarea aparatului de cântărit cu funcționare neautomată în cauză pare să intre sub incidența unuia dintre aceste domenii, dispoziția menționată ar părea să indice că operațiunea de cântărit se încadrează în domeniul de aplicare al acestei directive.
- 19 În plus, instanța de trimitere subliniază că articolul 3 alineatele (2) și (3) din aceeași directivă, atunci când se referă la punerea în funcțiune a acestor aparate de cântărit și la cerințele pe care trebuie să le respecte în continuare după acest moment, nu prevede că acestea trebuie să fie utilizate în mod necesar în cadrul unei activități comerciale a utilizatorului lor.
- 20 Pe de altă parte, titlul Directivei 2014/31 ar sugera o interpretare mai restrictivă a domeniului de aplicare al acesteia, în măsura în care se referă la armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la „punerea la dispoziție pe piață” a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată. O astfel de trimitere ar părea să indice că această directivă se aplică numai în cadrul unei activități comerciale a utilizatorului acestor aparate.
- 21 De asemenea, potrivit instanței de trimitere, modul de redactare a articolului 3 alineatul (1) din directiva menționată, referitor la obligațiile statelor membre la punerea la dispoziție pe piață a acestor aparate, pledează *a priori* în favoarea unei asemenea interpretări a Directivei 2014/31.

Astfel, noțiunea de „punere de dispoziție pe piață”, vizată la articolul 2 punctul 3 din această directivă, ar arăta că aceasta trebuie realizată în cadrul activității comerciale a utilizatorului unui aparat de cântărit cu funcționare neautomată.

- 22 În aceste condiții, Cour de cassation (Curtea de Casație) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„[Articolul 1, articolul 2 punctul 3 și articolul 3 din Directiva 2014/31] sunt aplicabile în cazul utilizării de către autoritățile judiciare sau polițienești a unor aparate de cântărit cu funcționare neautomată în scopul determinării masei vehiculelor pentru aplicarea unei legislații sau a unei reglementări naționale, sancționată penal, care, precum articolul 41 alineatul 3 punctul 1 și articolul 43 alineatul 3 punctul 1 din Legea din 15 iulie 2013 privind transportul rutier de mărfuri și de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1071/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 de stabilire a unor norme comune privind condițiile care trebuie îndeplinite pentru exercitarea ocupației de operator de transport rutier și de abrogare a Directivei 96/26/CE a Consiliului și de punere în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 1072/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 octombrie 2009 privind normele comune pentru accesul la piața transportului rutier internațional de mărfuri [(*Moniteur belge* din 18 februarie 2014, p. 13108)] și articolul 21 [primul] paragraf punctul 5 și articolul 35 punctul 4 din Decretul regal din 22 mai 2014 privind transportul rutier de mărfuri [(*Moniteur belge* din 15 iulie 2014, p. 53667)], interzic punerea în circulație a vehiculelor a căror masă măsurată depășește masa maximă autorizată?”

Cu privire la întrebarea preliminară

- 23 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere urmărește în esență să obțină din partea Curții clarificări privind delimitarea domeniului de aplicare al Directivei 2014/31. Această instanță ridică în special problema dacă directiva menționată este aplicabilă atunci când aparate de cântărit cu funcționare neautomată sunt utilizate nu de către un operator economic în cadrul unei activități comerciale, ci de autoritățile judiciare sau polițienești pentru determinarea masei unui vehicul în vederea aplicării unei reglementări naționale care intră sub incidența domeniului penal.
- 24 Deși instanța menționată vizează, prin intermediul acestei întrebări, interpretarea mai multor dispoziții ale acestei directive, definirea domeniului său de aplicare figurează la articolul 1 alineatul (1) din aceasta.
- 25 În consecință, este necesară reformularea întrebării preliminare în sensul că urmărește să se determine dacă articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31 trebuie să fie interpretat în sensul că această directivă se aplică aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată atunci când aceste aparate sunt utilizate de către autoritățile judiciare sau polițienești pentru determinarea masei unui vehicul în vederea aplicării unei reglementări naționale care intră sub incidența domeniului penal.
- 26 Potrivit unei jurisprudențe constante, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (Hotărârea din 18 aprilie 2024, *Citadeles nekustamie īpašumi*, C-22/23, EU:C:2024:327, punctul 30 și jurisprudența citată).

- 27 Trebuie precizat, în primul rând, că modul de redactare a articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31 definește într-un mod foarte larg domeniul de aplicare al acesteia. Astfel, potrivit acestei dispoziții, această directivă se aplică „tuturor aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată”.
- 28 Astfel, nici utilizarea căreia îi este destinat un aparat de cântărit cu funcționare neautomată, nici împrejurarea că utilizatorul său este o autoritate judiciară sau polițienească nu par, având în vedere modul de redactare a dispoziției în cauză, să constituie elemente relevante, în sensul articolului 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31, pentru a stabili dacă aparatul în discuție intră în domeniul de aplicare al aceleiași directive.
- 29 În al doilea rând, o asemenea constatare este confirmată de examinarea contextului în care se înscrie articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31, precum și a obiectivului acesteia.
- 30 În această privință, este necesar să se sublinieze, *primo*, că articolul 2 punctele 1 și 2 din această directivă definește noțiunea de „aparat de cântărit cu funcționare neautomată” făcând referire în special la funcția asigurată de aceste aparate, fără a lua în considerare modalitățile sau domeniile de utilizare a acestora.
- 31 *Secundo*, trebuie amintit că Directiva 2014/31 enumeră, la articolul 1 alineatul (2) literele (a)-(f), mai multe domenii de utilizare a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată.
- 32 Printre domeniile prevăzute la acest articol 1 alineatul (2) figurează, la litera (b), determinarea masei pentru calcularea unei taxe de trecere, a unui tarif, a unei taxe, a unei prime, a unei penalități, a unei remunerații, a unei indemnizații sau a unui tip similar de redevență, precum și, la litera (c), determinarea masei pentru aplicarea unor acte cu putere de lege sau a unor regulamente.
- 33 Or, utilizarea unui aparat de cântărit cu funcționare neautomată precum cea în discuție în cauza principală poate intra sub incidența unuia dintre aceste două domenii de utilizare vizate în mod expres de Directiva 2014/31.
- 34 Pe de altă parte, articolul 1 alineatul (2) litera (g) din această directivă instituie o categorie reziduală de domenii de utilizare ale unui atare aparat, vizând „toate celelalte aplicații [cu excepția celor] prevăzute la literele (a)-(f)” ale acestui articol 1 alineatul (2). Rezultă că, chiar și atunci când un aparat de cântărit cu funcționare neautomată este destinat să fie utilizat în alte scopuri decât cele care sunt menționate la respectivul articol 1 alineatul (2) literele (a)-(f), acest aparat se încadrează în domeniul de aplicare al directivei menționate.
- 35 *Tertio*, în ceea ce privește în special aparatele puse în funcțiune pentru utilizările enumerate la articolul 1 alineatul (2) literele (a)-(f) din Directiva 2014/31, trebuie amintit că articolul 3 alineatul (3) din această directivă impune statelor membre să ia toate măsurile necesare pentru ca aparatele respective să fie în continuare conforme cu cerințele aplicabile ale directivei menționate.
- 36 Or, din analiza Directivei 2014/31 reiese că aceasta nu impune drept cerință ca aparatele de cântărit cu funcționare neautomată să fie utilizate, după punerea lor în funcțiune, în scopuri comerciale.

- 37 În ceea ce privește, în al treilea rând, obiectivul Directivei 2014/31, din considerentul (47) al acesteia reiese că el constă în a se asigura că aparatele de cântărit cu funcționare neautomată de pe piață îndeplinesc cerințele care oferă un nivel ridicat de protecție a intereselor publice care fac obiectul prezentei directive.
- 38 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 33 din prezenta hotărâre, o utilizare a acestor aparate precum cea în discuție în litigiul principal ar putea intra, sub rezerva aprecierii instanței de trimitere, în domeniile de utilizare luate în considerare în mod expres la articolul 1 alineatul (2) literele (b) și (c) din directiva menționată. Așadar, o eventuală excludere a acestor aparate din domeniul de aplicare al aceleiași directive pentru simplul motiv că sunt utilizate de autoritățile judiciare sau de poliție în vederea aplicării unei dispoziții de natură penală ar implica faptul că aceste aparate, în unul dintre aceste domenii de utilizare, ar putea fi introduse pe piață fără a fi conforme cu cerințele destinate să asigure protecția intereselor publice pe care o urmărește Directiva 2014/31 și, din acest motiv, să aducă atingere intereselor amintite.
- 39 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31 trebuie interpretat în sensul că această directivă se aplică aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată atunci când aceste aparate sunt utilizate de către autoritățile judiciare sau polițienești pentru determinarea masei unui vehicul în vederea aplicării unei reglementări naționale care intră sub incidența domeniului penal.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 40 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a șasea) declară:

Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2014/31/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind armonizarea legislației statelor membre referitoare la punerea la dispoziție pe piață a aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată

trebuie interpretat în sensul că

această directivă se aplică aparatelor de cântărit cu funcționare neautomată atunci când aceste aparate sunt utilizate de către autoritățile judiciare sau polițienești pentru determinarea masei unui vehicul în vederea aplicării unei reglementări naționale care intră sub incidența domeniului penal.

Semnături